

Győri Ítéltábla

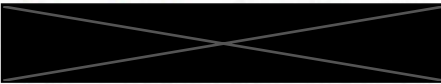
Az ügy száma: Pf.II.20.052/2023/9/I.

Az I.r. felperes:

Az I.r. felperes képviselője: Tóthné dr. Pintér Matild ügyvéd
(1016 Budapest, Naphegy u. 39. I/3.)

A II.r. felperes:

A II.r. felperes képviselője: Tóthné dr. Pintér Matild ügyvéd
(1016 Budapest, Naphegy u. 39. I/3.)

Az alperes: MBH Bank Nyrt.
(1056 Budapest, Váci u. 38.)

Az alperes képviselője:
(em.)

A per tárgya: szerződés létre nem jötte, érvénytelensége

Az elsőfokú bíróság neve és fellebbezéssel támadott határozatának száma:
Székesfehérvári Törvényszék 15.P.20.091/2021/53. számú ítélet

A fellebbezést előterjesztő fél és a fellebbezés sorszáma:
alperes, 54. sorszám alatt

Köz b e n s ő í t é l e t

Az ítéltábla megállapítja, hogy a felperesek, mint adósok és az alperes jogelődje, mint hitelező között 2007. október 3. napján létrejött deviza alapú lakásvásárlási kölcsönszerződés érvénytelen.

Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet - az érvénytelenség jogkövetkezményeinek meghatározása körében - hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

A felperesek - mint egyetemleges jogosultak - másodfokú perköltségét [REDACTED] az alperes másodfokú perköltségét [REDACTED] forintban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A releváns tényállás szerint a felperesek egy 14.500.000 Ft-ért megvásárolni kívánt ingatlan vételárának finanszírozására 2007. augusztus 13. napján kelt hitelkérelmükben az alperesi jogelődjétől (Budapest Bank Nyrt.) 13.775.000,- Ft összegű, de CHF devizában nyilvántartott kölcsönt igényeltek 30 éves futamidő mellett. (Székesfehérvári Törvényszék P.20.256/2018/52/A/1. mell.) A kölcsön feltételeinek egyeztetése során ugyancsak 2007. augusztus 13. napján „Nyilatkozat deviza alapú hitelekhez” megnevezésű írásbeli tájékoztatót írtak alá. A tájékoztató szerint a kölcsönt forintban igénylik, a folyósítás is forintban történik, a bank svájci frankban tartja nyilván a kölcsönt, annak összege a folyósítás napján érvényes banki hirdetményben közölt számlakonverziós vételi árfolyamon kerül kiszámításra. Az esedékes törlesztőrészleteket az ügyfél CHF devizában köteles megfizetni, az ehhez szükséges devizaszámlát a szerződéskötésig az adósoknak meg kell nyitni. A tájékoztató szerint a deviza árfolyama időről-időre változhat, nem lehet pontosan tudni, hogy a devizában azonos összegű törlesztőrészletek megfizetéséhez mennyi forint (vagy egyéb deviza) összeget kell majd biztosítani az esedékességkor az igénylőnek a számlán. A törlesztőrészletek összegét a pénzügyintézet úgy határozza meg, hogy az esedékesség napján érvényes számlakonverziós eladási árfolyammal számolja ki az esedékes devizatörlesztés forint (vagy egyéb deviza) ellenértékét, és ezt az összeget vonja le az ügyfél folyószámlájáról forintban (vagy egyéb devizában). A törlesztőrészletek megfizetésével kapcsolatos, a deviza átváltásából eredő esetleges árfolyamkockázatot - ami jelentheti a fizetendő összeg növekedését vagy csökkenését egyaránt - teljes egészében az ügyfél viseli. (Székesfehérvári Törvényszék P.20.256/2018/8/A/9. mell.)
- [2] 2007. október 3. napján lakásvásárlási kölcsönszerződés jött létre az alperesi jogelőd és a felperesek között. Abban az alperesi jogelőd vállalta, hogy 100.182,- CHF kölcsönt folyósít az adósoknak forintban. (I.1. pont) A kölcsön folyósításának különös feltétele szerint a bank maximum 13.775.000,- Ft-nak megfelelő, a kölcsön folyósításának napján érvényes számlakonverziós vételi árfolyamon számított CHF összeget folyósít a szerződés III. pontjába foglalt folyósítási feltételek teljesítését követő 7 banki napon belül az ingatlan eladóinak számlájára. (III.3.) Az adósok kijelentették, hogy a folyósított összeg közjegyzői tanúsításának alapjául elfogadják, nem vitatják a bank nyilvántartását. (I.1. pont) Hozzájárultak, hogy a szerződés alapján a mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozásukat, esetleges végrehajtási eljárás indítása esetén is a hitelező megbízására közjegyző tanúsítsa a bank e célra szolgáló nyilvántartásai alapján. (III.4. pont) Rögzítették, hogy a kölcsön és járulékal aktuális összegének megállapítása szempontjából a bank üzleti könyvei az irányadók, kivéve, ha azok bizonyíthatóan tévesek. (XII.1.)

- [3] A kölcsön futamideje 360 hónap, lejáratá 2037. október 10. napja, ügyleti kamata évi 3,69 %, a törlesztőrészletbe foglalt adminisztrációs díj mértéke évi 1,5 %. Az egyszeri hitelfolyósítási díj 363.250,- Ft, a teljes hiteldíj mutató 6,28 % volt. A kölcsönhöz kapcsolódó aktuális kamatokat és díjakat egyebekben a bank mindenkor Hirdetménye tartalmazta, mely a szerződés elválaszthatatlan részét képezte. A szerződésben nem szabályozott kérdésekben a bank Üzletszabályzata volt az irányadó, melynek átvételét, rendelkezései megismerését és magukra nézve kötelezőnek elismerését a felperesek aláírásukkal igazolták. (XII.2.)
- [4] A kölcsön összegét, a törlesztőrészleteket a felperesek az alperesi jogelőd által megküldött Értesítő Levelében foglaltak szerint, svájci frankban voltak kötelesek megfizetni, akként, hogy az esedékes törlesztőrészlet összegével az alperesi jogelőd terhelte meg a felperesek nála vezetett devizaszámláját. A törlesztéshez szükséges fedezet biztosítására a felperesek kötelezettséget vállaltak. Rögzítették, hogy az adósok viselik a törlesztőrészletek megfizetéséhez szükséges deviza átváltásából eredő valamennyi árfolyamkockázatot. (IV.1.) Fedezetlenség esetén a pénzügyi intézmény jogosult volt megterhelni az adósok nála vezetett bármely bankszámláját, ebben az esetben az aktuális törlesztőrészlet és késedelmi kamat összegének meghatározása a terhelés napján érvényes alperesi jogelőd számlakonverziós eladási árfolyamon történik. Az ezzel összefüggésben estelegesen felmerülő árfolyamkockázatot is az adósok viselik. (IV.2.) Az Értesítő Levél tartalmazta a kölcsön összegét, az ügyleti kamat mértékét, az adminisztrációs díjat, az akkor érvényes árfolyamot, a kölcsön törlesztésének ütemezését, a havi törlesztőrészlet mértékét, esedékességét és változás esetén a teljes hiteldíjmutató mértékét. A THM mutató nem tükrözi a hitel árfolyam és kamat kockázatát. (II.8) A kölcsön biztosítására felek jelzálogszerződést is kötöttek.
- [5] A fenti szerződés alapján az alperesi jogelőd 2007. október 16. napján 13.775.000,- Ft kölcsönt folyósított, mely a folyósításkori számlakonverziós vételi árfolyamon 93.347,56 CHF-nek felelt meg. Az alperesi jogelőd 2007. október 26. napján kelt Értesítő Levélben értesítette a felpereseket arról, hogy a CHF folyósításkori számlakonverziós vételi árfolyama 147,57 forint, az utalt kölcsön 13.775.000,-Ft/ 93.347,56 CHF. Az első törlesztőrészlet - mely tartalmazza a tőkét, a kamatot és az adminisztrációs díjat - 2007. december 10. napján esedékes, összege 547,02 CHF. Az utolsó törlesztőrészlet 2037. november 10. napján esedékes. (Székeshérvári Törvényszék P.20.256/2018/8/A/17. mell.)
- [6] Az alperesi jogelőd 2015. március 30. napján kelt levelében a felperesek javára a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2. törvény) alapján 13.632,31 CHF tisztességtelenül felszámított összeget számolt el az adósok javára. (Székeshérvári Törvényszék P.20.256/2018/8/A/24.).
- [7] A felperesek a CHF árfolyam emelkedése miatt egy idő után nem tudták a növekvő törlesztőrészleteket megfizetni. Az alperesi 2017. január 13. napján kelt levelével 1.152.569,- Ft, majd 2017. október 17. napján kelt levelével (felmondás előtti utolsó fizetési felszólításként) 1.719.383,- Ft tőketartozás és járulékaik megfizetésére szólította fel őket 15 napos határidővel az azonnali hatályú felmondás terhe mellett. Majd 2018. január 23. napján - közjegyzői okiratba foglaltan - azonnali hatállyal felmondta a kölcsönszerződést, s felhívta a

felpereseket 19.019.633,- Ft tőke, 934.855,- Ft kamat és 615.672,- Ft adminisztrációs díj, valamint további 163.309,- Ft, összesen 20.733.469,- Ft lejárt tartozás megfizetésére. (Székeshérvári Törvényszék P.20.091/2021/35. mell.) Az alperesi jogelőd 2022. március 31. napján beolvadt az MKB Bank Nyrt-be, majd neve MBH Bank Nyrt.-re változott.

II.

- [8] A felperesek elsődleges keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a peres felek között a kölcsönszerződés nem jött létre, s ennek következtében az eredeti állapot helyreállítása címén - jegybanki alapkamattal számítottan - 2017. december 31-re vetítve 10.190.216,- Ft visszafizetésére kötelesek - kamatmentesen - az eredeti futamidő szerinti részletekben. Másodlagos keresetükben eredetileg a szerződés érvénytelenségének megállapítását, határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítását kérték az elsődleges keresetben foglaltakkal azonos következmények mellett. (Székeshérvári Törvényszék P.20.256/2018/5 és /15. 9. o.) Többszöri módosítását követően végső másodlagos keresetükben a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítását már akként kérték, hogy az árfolyamkockázat nélkül számított tartozásuk (2022. április 25. napjára vetített) mértékét 6.107.867,- Ft-ban jelölték meg, melynek megfizetésére a Pp.217.§ (3) bekezdése alapján havi 90.000,-Ft részlet engedélyezését kérték. (Székeshérvári Törvényszék P.20.091/2021/51.)
- [9] Elsődleges keresetük indokaként arra hivatkoztak, hogy - tájékoztatás hiányában - az Általános Szerződési Feltételek és az Üzletszabályzat, illetve a csak utóbb megküldött Értesítő Levél nem vált a szerződés részévé, emiatt - a lényeges feltételekre vonatkozó megállapodás hiányában - a szerződés nem jött létre. A másodlagos kereset indokaként arra hivatkoztak, hogy a kölcsönszerződés a rPtk.200.§ (2) bekezdésére alapján egészében érvénytelen, mert sérti a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 210.§ (2) bekezdését és a rHpt. 213. § (1) bekezdés a), c) és e) pontját. Amiatt ütközik a rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjába, mert nem tartalmazza a havi törlesztőrészletek összegét, s az a szerződésből nem is számítható ki. A rPtk.209.§ (1) bekezdése alapján tisztességtelen a szerződés IV.1. pontja, mely szerint ők viselik az esetleges árfolyamkockázatot, egyrészt a rHpt. 203.§ (5)-(6) bekezdésében foglaltak megsértése miatt, másrészt amiatt, mert tényleges deviza folyósítása hiánya ellenére devizában történő törlesztést ír elő. Az adminisztrációs díjat (II.4.), a hitelfolyósítási díjat (II. 5.) és a közjegyzői díjat a (II.9) fogyasztóra hárító rendelkezés is tisztességtelen a rPtk.209.§ (1) bekezdése és 201.§ (1) bekezdése, illetve 277.§ (4)-(5) bekezdése alapján, mert nem áll mögötte alperesi szolgáltatás. A szerződés I.1., III.4., XII.1. alatti (a közjegyzői ténytanúsítvánnyal összefüggő) rendelkezései pedig a fogyasztóval kötött szerződésben minősülő feltételekről szóló 18/1999 (II.5.) Kormányrendelet – a továbbiakban Kormányrendelet -1. § (1) bekezdése a), b) és j) pontjába ütköznek.
- [10] Az érvénytelenség jogkövetkezménye vonatkozásában arra hivatkoztak, hogy a szerződés hatályossá nyilvánítása során a tisztességtelen feltételek hiányában fennálló jogi és ténybeli helyzet állítandó helyre. A cél az az állapot, amiben akkor lennének, ha a szerződés megkötésére nem is kerül sor. Felróhatóságuk hiányában - az 1/2010. (VI.28.) PK. vélemény 8. pontja szerinti jóhiszemű jogalap nélküli birtokosként – kamat fizetésére nem kötelezhetőek. Megjegyezték, hogy az EUB C-472/2020. sz. döntése értelmében - a DH 2.

törvény 37. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére - akár az eredeti állapot helyreállításának is helye lehet.

- [11] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy az Üzletszabályzat az rPtk. 205/B. § (1) bekezdése, a Hirdetmény pedig a rHpt. 203. § (3) bekezdése alapján a szerződés részévé vált, így a szerződés - az okiratban foglalt tartalommal - a felek között létrejött. A szerződés a keresetben megjelölt okokból nem tekinthető érvénytelennek. A kölcsönszerződéshez tartozó Értesítő Levél a szerződés része, aszerint az induló törlesztő részlet összege 547,02 CHF. Ha ennek ellenére - a törlesztőrészlet meghatározatlansága okán - a szerződés mégis érvénytelen úgy az az Értesítő Levél szerinti törlesztőrészlettel érvényessé nyilvánítható. A felperesek kellő tájékoztatást kaptak a devizaalapú hitel konstrukciójáról, külön árfolyamkockázati tájékoztatót kaptak és írtak alá, mely megfelel a 6/2013. PJE határozatban, az EUB C-26/13 és 51/17. számú határozataiban foglalt szempontoknak. A felperesek által csatolt elszámolásokat vitatta, álláspontja szerint legfeljebb a Kúria Konzultációs Testülete 2019. június 19. napján tartott üléséről készült Emlékeztetőben szereplő I. vagy II. sz. megoldás alkalmazható.

III.

- [12] Az elsőfokú bíróság fellebbezett ítéletével megállapította, hogy a peres felek között 2007. október 3. napján létrejött deviza alapú lakásvásárlási célú kölcsönszerződés érvénytelen. A felperesek alperes felé 2022. április 25. napján fennálló tartozása 6.107.867,- Ft, melyet 2022. július 1. napjától kezdődően, minden tárgyhónap legkésőbb 15. napjáig történő teljesítéssel, havi legkevesebb 90.000,- Ft-os részletekben kötelesek megfizetni akként, hogy bármely részlet elmulasztása esetén a teljes hátralékos összeg esedékessé válik.

- [13] Az elsődleges keresetet amiatt találta alaptalannak, mert - a felperesek személyes előadása és a tanúk vallomása alapján - azt állapította meg, hogy a szerződés lényeges feltételeit a felperesek megismerték és elfogadták. (rPtk. 205. § (2) bekezdés) A másodlagos keresetet a rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelenségi ok, illetve az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító kikötés átláthatatlanságán alapuló tisztességtelensége miatti teljes érvénytelenség viszonylatában találta alaposnak, az egyéb érvénytelenségi okok vonatkozásában nem. A rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelenségi okkal összefüggésben rámutatott, hogy az induló törlesztőrészlet összegét, a részletek esedékességét és a későbbi részletek számítása alapjául szolgáló árfolyam meghatározásának módját nem a szerződés, csak a folyósítási értesítő (Értesítő Levél) tartalmazta. Mivel a felperesek nem vitatták, hogy az Értesítő Levél szerinti összegekben teljesítettek, így az induló részlet (547,06 CHF) kiszámítható, s az érvénytelenségi ok orvosolható. (Kúria Gfv.VII.30.256/2020/9.; Kúria Pfv.I.21.868/2018/10.) Ennek ellenére a szerződés nem nyilvánítható érvényessé, mert az az árfolyamkockázatot a fogyasztó telepítő rendelkezés (a tájékoztatás átláthatatlansága miatti) tisztességtelensége folytán a szerződés egésze orvosolhatatlan okból is érvénytelen. Ezen érvénytelenségi okkal összefüggésben kiemelte, hogy a szerződés IV.1. pontja és a külön kockázatfeltáró nyilatkozat szerinti tájékoztatás együttesen sem felel meg az rHpt. szerződéskötéskori 203. §-ában, az EUB C-186/16. számú határozat 49., 45., 50., a C-26/13. számú határozat 75. és a C-227/18. számú végzés 40. pontjában foglaltaknak. Az alperes által nyújtott, a perbelivel azonos tartalmú árfolyamkockázati tájékoztatást a Kúria már más

ügyben hiányosnak minősítette. (Kúria Gfv.VII.30.256/2020/9. sz. végzés [31]-[34] pont) A tájékoztató nem magyarázta el részletesen az árfolyam változásának mechanizmusát, hatását a tőkeösszegre, a törlesztőrészletre, nem tért ki arra, hogy az árfolyam akár jelentős mértékben is emelkedhet, ami fokozott kockázatot jelent az adós számára.

- [14] Az érvénytelenség következményei tekintetében abból indult ki, hogy a szerződés a fő tárgyat érintő tisztességtelen szabályozás miatt – ki nem küszöbölhető módon – érvénytelen, az nem maradhat fenn, a felek között el kell számolni. A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK Irányelv - a továbbiakban fogyasztóvédelmi irányelv - hatékony érvényesülése érdekében, azon jogi és ténybeli helyzet állítandó helyre, melyben a fogyasztó a tisztességtelen feltétel hiányában lett volna, többek között azzal, hogy a fogyasztó számára biztosítani kell a pénzügyi jogalap nélküli gazdagodása visszatérítéséhez való jogot. E célnak – az EUB C- 472/20. határozata fényében - nem felel meg a Kúria Konzultációs Testülete 2019. június 19. napján tartott üléséről készült Emlékeztetőben szereplő egyenértéki kamaton alapuló I. vagy az árfolyamkockázatot a felek között megosztó II. sz. megoldás.
- [15] Kiemelte, hogy 2018. január 23. napján az alperes a szerződést azonnali hatállyal felmondta, így az elszámolást a szerződés megszűnésének időpontjára kell elvégezni. Az alperes azonban – többszöri felhívás ellenére – sem adta meg a felmondó levélben szereplő tartozás számszaki levezetését, minden magyarázat nélküli, értelmezhetetlen kimutatásokat csatolt, s nem munkálta ki azt sem, hogy havonta milyen mértékű árfolyamkülönbözetet és annak kamatát terhelte az adósokra a felmondásig, majd azután. Nem végezte el a felmondást követő felperesi befizetések elszámolását. Emiatt a felperesek által utolsóként csatolt – az eredeti állapotot helyreállítását célzó - azon 51.sz. alatti elszámolást fogadta el ítélezése alapjául, mely kizárólag a felvett kölcsönt és törvényes kamatát vetette egybe a felperesek által visszafizetett összeggel, és annak törvényes kamataival. Rámutatott, hogy ezen elszámolás indoka, illetve számszaki levezetése a C-472/20. számú döntéssel összhangban áll, a fogyasztóra is kedvezőbb és számszakilag is megfelelő. Az alperes nem részesülhet olyan kedvezményes elszámolásban, mely - egyenértéki kamat alkalmazásával – az egyensúlyt a javára bontja meg. Az elszámolás szerinti tartozás megfizetésére a felpereseknek - jövedelmi helyzetükre tekintettel – a rPp. 217. § (3) bekezdése alapján részletfizetést engedélyezett.

IV.

- [16] Az alperes módosított fellebbezésében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára kérte. (Pf.II.20.052/2023/8. jkv.) Azt nem vitatta, hogy az elsőfokú ítéletben szereplő két okból érvénytelen a kölcsönszerződés, de - álláspontja szerint – törvénytől rendelkező az elsőfokú bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállításáról. Az elsőfokú bíróság által alapul vett EUB C-472/20. számú ítélet sem arról szól, hogy kizárólag az eredeti állapot helyreállítására kerülhet sor, csak az eredeti állapot helyreállításának elvi lehetőségét tartja fenn. Emellett tévesen határozta meg az elsőfokú bíróság a felperesek tartozását 6.107.867 forintban. A Kúria az EUB C-705/21. számú ítéletén alapuló Gfv.30.206/2023/2. számú precedensképes határozatában – az elsőfokú ítélet ezzel ellentétes alapvetésével szemben - akként foglalt állást, hogy a perbeli érvénytelenségi ok mellett a szerződés érvényessé nyilvánítható. Az Irányelv 6. cikke (1) bekezdése célkitűzésnek (a felek közötti egyensúly - főszabály szerint a szerződés érvényességét is

megteremtő - helyreállításának), illetve a 6/2013. PJE határozat 4. pontjában írtaknak is az felel meg, ha a bíróság elsősorban a szerződés érvényessé nyilvánítására törekszik. Erre figyelemmel nincs helye az elsőfokú bíróság által alkalmazott eredeti állapot helyreállításának, az érvénytelenség oka – az 1/2010. PK vélemény 8. pontjában megfogalmazott elvek figyelmen kívül hagyásával - a szerződés érvényessé nyilvánításával szüntetendő meg. A Kúria fenti határozatának megfelelő érvénytelenségi jogkövetkezményhez igazodó számítást pedig a felpereseknek kell előterjeszteni.

V.

- [17] A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben - megismételve korábbi érvelésüket - az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben marasztalását kérték.
- [18] A felfüggesztés megszűnését követően már arra hivatkoztak, hogy a nemzeti bíróságoknak - az uniós jog elsőbbsége folytán - az uniós joggal összhangban nem értelmezhető nemzeti jog helyett közvetlenül az uniós jogra kell hagyatkozni. (106/77. számú, ún. Simmenthal ügy 21-26. pont). A DH1. törvény 3. §-a (2) bekezdése ugyan kötelező jelleggel írta elő az MNB hivatalos devizaárfolyamának alkalmazását, de az orvosolni kívánt tisztességtelen szerződési feltétel kötelező jelleggel alkalmazandó jogszabályi rendelkezéssel nem lett volna pótolható. Diszpozitív rendelkezés is csak akkor léphet a tisztességtelen szerződési feltétel helyébe, ha a teljes érvénytelenség megállapítása a fogyasztót különösen hátrányos következménynek tenné ki. Emiatt a DH. törvények azon megoldása ellentétes az Irányelv 7. cikke (1) bekezdésével, mely - a fogyasztói érdekek vizsgálata nélkül - kötelezően írta elő a diszpozitív szabállyal való pótlást. Az érvénytelenség jogkövetkezménye csak a fogyasztó szándéka szerint, a fogyasztói érdekek elsődlegessége mellett vonható le. A fogyasztónak jogában áll a tisztességtelen kikötés mellőzése - s még inkább a szerződés egésze érvénytelenné nyilvánítása által okozott káros következmények - ellen tiltakozni (EUB C-932/19. 47-48. bekezdés) Emiatt úgy döntöttek, hogy nem kérik alkalmazni az irányelv tisztességtelen feltételekkel szemben létrehozott védelmi rendszerét, az MNB árfolyam behelyettesítését. Az MNB hivatalos deviza árfolyam és vételi árfolyam különbsége is árfolyamrész és árfolyamkockázatot hordoz, így tisztességtelen, nem teszi lehetővé azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, melyben a fogyasztó a tisztességtelen kikötés nélkül lenne. A törlesztések a vételi (azaz a fogyasztóra legkedvezőbb) árfolyamon számolandók el. Erre figyelemmel az elsőfokú ítéletben elfogadott elszámolás sem megfelelő, mert a behelyettesített rendelkezés is tisztességtelen.
- [19] A szolgáltatás irreverzibilitása miatt nem a szerződés érvényessé, hanem hatályossá nyilvánításának van helye A felek között - a tényleges teljesítések szembeállításával – a jogalap nélküli gazdagodás szabályai alapján kell elszámolni (1/2010. PK. vélemény). A fogyasztónak nem csak az érvénytelen szerződési feltétel miatt megfizetett összeget (árfolyamrész, kezelési költség, árfolyamkockázat) kell visszakapnia, hanem olyan helyzet teremtenő, mintha a fogyasztó meg sem kötötte volna a szerződést. (EUB C-520/21) A fogyasztóval - az irányelv szerinti visszatartó erő érvényesítése érdekében – kamat - és költségmentesen kell elszámolni. A helyes elszámolás emiatt a folyósított kölcsön (13.775.000 Ft) tőkeösszege és a forintban számított teljesítések (12.193.852 Ft) különbözeteként 1.581.148 Ft, csak ebben az összegben marasztalhatóak részletfizetés biztosítása mellett (Pf.II.20.052/2023/3.)

VI.

- [20] Az alperes fellebbezése - az alábbiak szerint - alapos.
- [21] Az elsőfokú ítéletben foglaltakkal az ítéletábra annyiban egyetértett, hogy a kölcsönszerződés létrejött és az az elsőfokú ítéletben is megállapított két okból érvénytelen, s egyéb okból nem az. Mindez a másodfokú eljárásban már nem is volt vitatott. Az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása körében azonban az ítéletábra nem értett egyet az elsőfokú bíróság azon jogi álláspontjával, hogy - az EUB C-472/20. számú ítéletben foglaltakra figyelemmel - az érvénytelenség jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítható, ahogy azzal sem, hogy a per tárgyát képező szerződés érvényessé nyilvánítására nincs lehetőség.
- [22] Az elsőfokú ítélet megváltoztatásához és az érvénytelenség jogkövetkezményének helyes tartalommal történő levonásához szükséges adatok nem állnak rendelkezésre. Érvényessé nyilvánítás esetén – ha a szerződés felmondással megszűnt - a szerződés megszűnésének időpontjára kell a felek között elszámolni.
- [23] Emiatt az ítéletábra – mivel a vita a jogalapi (az érvénytelenségi) és azösszecszerzési (a jogkövetkezményi) kérdések körében elkülöníthető volt - a szerződés érvénytelenségét - a rPp. 213. § (3) bekezdése alapján - közbenső ítélettel megállapította, s az elsőfokú ítéletet az érvénytelenség jogkövetkezményeire vonatkozó részében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [24] A teljeség kedvéért mutat rá az ítéletábra arra, hogy - ugyan az érvénytelenség a másodfokú eljárásban már nem volt vitatott - mégis csak közbenső ítélet meghozatalának lehetett helye, mert az elsőfokú ítélet szerződés érvénytelenséget megállapító rendelkezése nem emelkedhetett részjogerőre és részítéleti rendelkezésként sem volt helybenhagyható. Ennek oka az, hogy DH2 törvény 37.§ (1) és (2) bekezdése - a félreérthető megfogalmazás ellenére - főszabályként csak egységes, marasztalásra irányuló kereset előterjesztését teszi lehetővé, a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló igény nem önállóan értelmezhető és elbírálható petitum. (A DH2 törvény 37.§-a – a rPtk 239/A §-hoz képest is - lex speciális.) A felperesek is egyetlen (és egységes), a szerződés hatályossá nyilvánítására irányuló (másodlagos) keresetet terjesztettek elő, mely alapján a szerződés érvénytelenségének rendelkező részben történő megállapítására (főszabályként) nincs lehetőség. A DH törvények hatálya alá tartozó szerződések esetén az érvénytelenség megállapítására és a jogkövetkezmények alkalmazására irányuló kereset esetén nincs szó keresethalmazatról, így - függetlenül a felperesek nyilatkozatától - egyetlen marasztalási kereset van csak, amelynek jogcíméül szolgál a szerződés érvénytelenségének a megállapítása. (Hasonló álláspontot tartalmaz a Civilisztikai Kollégiumvezetők 2016. március 17-ei Országos Tanácskozásának 5. állásfoglalása)

VII.

- [25] A kölcsönszerződés létrejötte és annak az elsőfokú ítéletben megállapított okokból fennálló érvénytelensége vonatkozásában az elsőfokú ítélet helyes (a másodfokú eljárásban már a felek

által nem is vitatott) indokait az ítélet tábla - közbenső ítélete indokolásaként -szükségtelennek tartja megismételni, így azokra csak utal.

- [26] Az ítélet tábla egyetértett az alperes módosított fellebbezési kérelmében foglaltakkal abban a kérdésben, hogy a perbeli esetben nincs lehetőség az eredeti állapot helyreállítására, de a szerződés érvényessé nyilvánítható. A szerződés érvényessé nyilvánítása és annak tartalma vonatkozásában az ítélet tábla nem kíván eltérni a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Gfv.VI.30.206/2023/2. számú határozatában foglaltaktól, melyet a Kúria Gfv.VI.30.205/2023/2. és Gfv.VI.30.313/2022/9. sz. végzéseivel is megerősített.
- [27] A fogyasztóvédelmi irányelv nem szabályozza a tisztességtelen szerződési feltételeken - közöttük az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító kikötés átláthatatlansága miatti tisztességtelenségén - alapuló teljes érvénytelenség jogkövetkezményeit. Ezt a tagállamok feladata meghatározni az uniós joggal és az irányelv által követett célokkal (visszatartó erő, egyenértékűség és tényleges érvényesülés) összeegyeztethető módon. Ugyanakkor az irányelv 6. cikk (1) bekezdéséből következően az irányelv célja - amennyiben ez lehetséges - elsődlegesen az, hogy a tisztességtelen feltételek elhagyása mellett a szerződés fennmaradjon. Ezzel összhangban a 6/2013. PJE határozat 4. pontjában foglaltak szerint is az érvénytelenség jogkövetkezménye elsősorban a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása.
- [28] A perbeli kölcsönszerződés a DH1 törvény hatálya alá tartozik. [DH1 tv. 1. § (1a) bekezdés] A DH2 tv. 1. § és a DH2 tv. 37. § (1) bekezdés alapján irányadó a perbeli szerződésre is, hogy az eredeti állapot helyreállítása nem kérhető. Erre figyelemmel a jogkövetkezmények levonására a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításával kerülhet sor. A rPtk. 237. §-ában foglaltakhoz képest ugyanis lex specialis szabály a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése, mely szerint a törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (a továbbiakban: részleges érvénytelenség) megállapítását - az érvénytelenség okától függetlenül - a bíróságtól a fél csak az érvénytelenség jogkövetkezményeinek - a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának - alkalmazására is kiterjedően kérheti.
- [29] A bíróság feladata az, hogy gondoskodjon arról, hogy a fogyasztó végső soron abba a helyzetbe kerüljön, melyben akkor lett volna, ha a tisztességtelennek ítélt feltétel soha nem létezett volna. (C-472/20. [57] pont, C-705/21. [47] pont) Amennyiben e cél a nemzeti jog érvénytelenség jogkövetkezményére vonatkozó rendelkezései alapján is teljesíthető, úgy a nemzeti jogi rendelkezések alkalmazásának mellőzésére nincs mód. Az elsőfokú ítéletben - és az annak alapjául szolgáló EUB C-472/20. számú döntésben - rögzített szempontok alapján nincs lehetőség az uniós jogra (és a fogyasztói érdekek elsődlegességre) hivatkozással a DH törvények érvénytelenség jogkövetkezményeivel összefüggő fenti szabályának a félretételére. A konkrét esetben a szerződés érvényessé nyilvánítható. Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító kikötés - átláthatatlansága miatti - tisztességtelenségén alapuló teljes érvénytelenség esetén mód van az érvénytelenség okának megszüntetésére az említett kikötés kiejtésével, melynek folytán nem visel a fogyasztó árfolyamkockázatot.
- [30] A Kúria a Gfv. VI. 30.206/2023/2. számú határozatában már figyelemmel volt az elsőfokú ítélet alapjául szolgáló C-472/20., illetve a jogorvoslati eljárásban hivatkozott C-705/21.

számú döntésekben foglaltakra, s ezek ismeretében foglalt akként állást, hogy a C-705/21. számú ítélet nem zárja ki a fenti okból érvénytelen szerződés jogkövetkezményei közül a szerződés érvényessé nyilvánítását, azzal, hogy annak során nem irányadóak az 1/2010. PK vélemény 8. pontjában megfogalmazott azon elszámolási elvek, amelyek mindkét fél érdekeire figyelemmel vannak, mert a jogkövetkezmények levonása során az EUB a hangsúlyt a szankciós jellegre helyezi.

- [31] A felperesek önrendelkezési joga gyakorlását hangsúlyozó érvelésére az ítélőtábla az alábbiakra mutat rá. Az EUB C-260/18. számú határozata [53] és [54] pontja, az EUB C-19/20. számú ítélet [46] és [56]-[57]pontja, a C-80/21. – C-82/21. számú egyesített ügyekben hozott ítélete [74] pontja és C-932/19. sz. határozata rendelkező része egybevetéséből az következik, hogy – megfelelő tájékoztatást követően – a fogyasztót ugyan megilleti az a jog, hogy lemondjon az irányelv által biztosított védelmi rendszer igénybevételéről, azaz ne hivatkozzon a feltétel tisztességtelenségére és ne kérje levonni az abból eredő érvénytelenség jogkövetkezményét. Amennyiben azonban ilyen nyilatkozatot nem tesz, úgy az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazott módja, illetve annak tartalma meghatározása során nem a fogyasztó kinyilvánított akarata bír elsődleges jelentőséggel, hanem a bíróság feladata gondoskodni arról, hogy a fogyasztó végső soron abba a helyzetbe kerüljön, melyben akkor lett volna, ha a tisztességtelenség ítélt feltétel nem létezett volna. A felperesek jelen perben olyan nyilatkozatot nem tettek – mely tényleges tartalma szerint – az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító kikötés átláthatatlansága miatti tisztességtelenségén alapuló teljes érvénytelenség mellőzésére irányult volna. Keresetüket fenntartották és a másodfokú eljárásban is kérték a szerződés – fenti érvénytelenségi okon alapuló – teljes érvénytelenségéből eredő jogkövetkezmény levonását.
- [32] Az árfolyamkockázattól eltérő árfolyamréssel összefüggésben nem az irányelv által biztosított védelmi rendszer igénybevételéről való lemondásról van szó. A fogyasztó „önrendelkezési joga” nem értelmezhető az eleve jogalkotói mérlegelést és döntést (és az irányelv céljainak megfelelést) szolgáló nemzeti jogszabályi rendelkezések vonatkozásában. Emiatt e védelem pusztán a fogyasztó ilyen irányú kérelme esetén nem mellőzhető, a jogszabályi rendelkezés félértelére alapot adó körülmény pedig nem áll fenn. A DH1 tv.3.§ (2) bekezdése alapján a szerződésben írt alperesi számlakonverziós vételi és eladási árfolyam helyébe az MNB devizaárfolyam lépett, s a járulékok sem módosultak. Magának a szabályozásnak a megfelelőségét az EUB is visszaigazolta, az nem tekinthető tisztességtelenségnek, az uniós joggal összhangban nem állónak. (EUB C-118/17 sz. határozat 38.,40 és 51. pont; C-932/19. sz. határozat 40. pont) A védelem hiányának egyébként sem a felperesek által célzott állapot – a törlesztések vételi árfolyamon történő elszámolása -, hanem a különmemű árfolyamok fennmaradása lenne a következménye.

VIII.

- [33] A fentiekre figyelemmel az érvényessé nyilvánítás során alkalmazandó elszámolásra az az irányadó, hogy (a jelen perben első lépcsőnek tekintendő) forintosításig a szerződés alapján devizatartozás áll fenn. A tőkéből, az ügyleti kamatból és - a kamatjellegű kezelési költséggel azonos tartalmú - adminisztrációs díjból összeálló törlesztőrészletek a folyósításkor rögzült MNB devizaárfolyamon, illetve a folyósításkor (rögzült) járulékmérték mellett számolandók el. Függetlenül attól, hogy forint vagy deviza számláról került sor a törlesztésre a teljesítéshez

felhasznált forintmennyiség folyósításkori értéken rögzült (MNB) devizaárfolyamon számított CHF egyenértéke csökkenti a tartozást. Az érvényessé nyilvánításra figyelemmel a késedelmes adósi teljesítésekre a szerződés I/6. pontja szerinti késedelmi kamat, illetve a szerződés IV.3 pontja szerinti (a rPtk.293.§-ában foglalttal azonos) elszámolási rend is vonatkozik.

- [34] Az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. tv. - továbbiakban DH3 tv. 15/A § (3) bekezdése szerint a fogyasztói kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása esetén a feleknek az elszámolási törvény alapján teljesített elszámolás eredményeként meghatározott szerződéses jogait és kötelezettségeit e törvény szabályai alapján kell megállapítani. A jelen perben második lépcsőnek minősülő DH3 tv. szerinti forintosítás időpontjára (2015. február 1.) is ki kell számítani az addig CHF-ban nyilvántartott tartozás árfolyamkockázat kiejtésének (azaz a folyósításkori rögzült árfolyamnak) megfelelő forint egyenértékét és meg kell határozni a forintosítást követően már forintkölcsönnek minősülő szerződéshez rendelt kamat és a forintban teljesítendő törlesztőrészlet mértékét. Az így meghatározott kötelezettséggel (és az esetleges késedelem következményeivel) szemben kell elszámolni az adósok ezt követő teljesítéseit.
- [35] Adat merült fel arra is, hogy a felperesek a devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. törvény -Árfolyamgát törvény - szerinti „Gyűjtőszámla Hitelszerződést” is kötöttek. Erre utal a keresetlevél tényállásának második bekezdése, s a keresetlevélhez csatolt alá nem írt szerződés. Amennyiben ez megerősítést nyer a tovább folytatódó eljárás során, abban az esetben az adósok teljesítési kötelezettsége - a fenti logika mentén - az Árfolyamgát törvénynek megfelelően (az érvénytelenségi kérdéseket nem érintő jelleggel) módosult szerződés tartalmához képest vizsgálendő. Figyelemmel kell lenni arra is, hogy az árfolyamgáttal és forintosítással egyaránt érintett szerződésekre a DH3 törvény 18.§-a is tartalmaz eltérő rendelkezéseket.
- [36] Az érvénytelenség jogkövetkezménye és az elszámolás szempontjából (a jelen perben időrendben harmadik lépcsőnek minősülő) felmondásban megjelölt tartozásnak is jelentősége van. Amennyiben az adósokat terhelő kötelezettség és a adósi teljesítések fentiek szerinti újraszámítása mellett kalkulált tartozás olyan mértékű volt a felmondásban megjelölt időpontban, hogy a felmondás - deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések felmondása jogszerűségének megítéléséről szóló 4/2021. Polgári jogegységi határozat elvei szerint – jogszerű, úgy a szerződés a felmondás közzétételével (2018. január 30.) megszűnt, s a felperesek teljes még fennálló tartozása lejárttá vált. Ezt a tartozást csökkentik a felmondást követő adósi teljesítések, annak figyelembe vétele mellett, hogy a felmondással egészében lejárttá vált tartozást (az érvényessé nyilvánítás miatt) az ügyleti és a szerződés I/6. pontja szerinti késedelmi kamat együttes mértékének megfelelő kamat terheli. Az érvényessé nyilvánításra figyelemmel - a felperesi érveléssel szemben - a szerződés szerinti kamat mellőzésére nincs mód.
- [37] Amennyiben a felmondás jogellenes, úgy - mivel a futamidő sem telt még le -a szerződés sem szűnt meg. Ha az elszámolás eredményeként kimutatható az adósok terhére jogellenesen felszámított összeg, az a felperesek teljesítéseiként számolandó el. Az ítélethozatalig lejárt

tartozás, illetve a felmondáskor fennálló esetleges túlfizetés és azt követő felperesi teljesítések egybevetésével határozandó meg a lejárt tartozás ítélethozatalkori mértéke.

- [38] A szerződés érvénytelensége megállapítható volt, de a szerződés érvényessé nyilvánításához kapcsolódó elszámoláshoz szükséges adatok nem állnak rendelkezésre. Emiatt az ítéltábla a szerződés érvénytelenségét - a Pp. 213. § (3) bekezdése alapján - közbenső ítélettel megállapította, s az elsőfokú ítéletet ezt meghaladóan – a perköltségre is kiterjedően - a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján - hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot az érvénytelenség jogkövetkezményei levonása körében a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [39] A jogkövetkezmények tekintetében megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak az ítéltábla iránymutatásában foglalt elveknek megfelelő elszámolás előterjesztésére a felpereseket kell felhívnia. Az elsőfokú ítéletben foglaltakkal szemben a szerződés felmondással történő megszűnésének időpontjára történő elszámolás akadályát nem képezhetette volna az, hogy az alperes nem tett eleget a felmondásban foglaltak számszaki levezetésére, illetve az ezt követő felperesi befizetések elszámolására vonatkozó bírói felhívásoknak. A DH2 tv. 37.§ (1) bekezdése utolsó két mondatára is figyelemmel a felpereseknek kell a DH2 tv. szerinti elszámolásból kiindulva azt kimunkálni, hogy az árfolyamkockázat kiejtése folytán (a kölcsön folyósításkor rögzülő CHF/Ft árfolyam mellett) a felmondás hatályosulása időpontjában milyen összegű a tartozásuk állt fenn, s tartozásuk mértéke a felmondást követő teljesítéseik folytán miként alakult. Az elszámoláshoz szükséges adatok a perben – a gyűjtőszámla hitellel kapcsolatos adatok kivételével - már rendelkezésre állnak. Ha az alperes vitatja a felperesek elszámolását, úgy köteles saját számszaki levezetését és annak magyarázatát előterjeszteni. Vita esetén az elsőfokú bíróságnak az elszámolások egybevetése alapján szükség esetén (amennyiben ezirányú tájékoztatást követően a felperesek szakértő kirendelésére irányuló indítványt terjesztenek elő) szakértő útján kell a releváns időpontokban fennálló tartozás mértékét meghatározni. A fentieket követően kerül az elsőfokú bíróság abba a helyzetbe, hogy a másodlagos felperesi kereset tárgyában – és mindkét megállapított érvénytelenségi okra kiterjedően – az érvénytelenség jogkövetkezményéről megalapozottan döntést hozzon.
- [40] Az ítéltábla a másodfokú perköltség összegét - a 4/2009.(XII.19.) PK vélemény II.3. pontja szerint - a rPp. 252. § (4) bekezdése alapján valamennyi peres félre kiterjedően csak megállapította. A fellebbezési pertárgyérték - a fellebbezésben foglaltakkal összhangban - 10.546.142 Ft. A felperesek - mint egyetemleges jogosultak - ügyvédi képviselőlet miatti másodfokú perköltségeként az ítéltábla a 32/2003.(VIII.22.) IM. rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja, valamint (5) bekezdése alapján (áfa nélkül) számított munkadíjaként kerekítéssel forint, az alperes oldalán az IM rendelet ugyanezen rendelkezései és 4/A. §-a alapján (áfával növelten) munkadíjat, illetve és 843.692 forint megfizetett fellebbezési eljárási illetéket vett figyelembe.

Győr, 2023. szeptember 14.

dr. Ferenczy Tamás sk.
a tanács elnöke

dr. Mészáros Zsolt sk.
előadó bíró

dr. Szalay Róbert sk.
bíró

HitelSikerek.hu